

ISBN: 978-625-7014-80-9

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 291

Kültür Tarihi

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Dizi Editörü

Yusuf Genç

Yayıma Hazırlayan

Halil Solak

Düzeltili

Yunus Karadağ

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

Kapak

Harun Tan

1. BASKI

Mayıs 2020
İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haramidere -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212.412 17 00

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Osmanlı İstanbul'unda
Ramazan Kültürü
ve
Ramazan Sofraları

FADİME AŞIK

KETEBE

Fadime Aşık

1988 Sakarya doğumludur. İlkokul eğitimini Vali Mustafa Uygur İlkokulu'nda, Ortaokulu Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu'nda 2001 yılında tamamlamıştır. Adapazarı Kız Meslek Lisesi'nden 2004 yılında mezun olmuş, ardından Zonguldak Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu Geleneksel El Sanatları Bölümü'nü 2006 yılında bitirmiştir. 2010 yılında Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih bölümüne başlamış, 2014 yılında mezun olmuştur. Yüksek lisans eğitimini 2019 yılında Sakarya Üniversitesi'nde tamamlamıştır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
GİRİŞ.....	11

I. BÖLÜM

RAMAZAN HAZIRLIKLARI VE HİLALİN GÖZLENMESİ

Ramazan Hazırlıkları	17
Sarayda Ramazan Hazırlıkları.....	18
Evlerde ve Konaklarda Ramazan Hazırlığı.....	23
Camide Ramazan Hazırlığı.....	27
Hilâlin Gözlenmesi ve Ramazanın Başlangıcı	39
Hilalin Tanımı ve Gözlenmesi.....	39
Osmanlılarda Rü'yet-i Hilâl Meselesi.....	41

II. BÖLÜM

RAMAZANA ÖZEL FAALİYETLER

Ramazan Geceleri	47
Karagöz.....	50
Orta Oyunu.....	53

Meddah.....	55
Şehzadebaşı – Direklerarası.....	58
Ramazan Piyasası.....	61
Ramazanın On Beşi	63
Ramazan Davulcuları.....	66
Ramazan Sergileri.....	70
Huzur Dersleri.....	73

III. BÖLÜM

SON DÖNEM OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA RAMAZAN SOFRALARI

Türk Mutfağı.....	79
Ramazan Sofraları ve İftar Davetleri.....	87
Ramazan Sofralarına Hazırlık.....	87
İftar Sofraları.....	91
İftar Davetleri	96
Sadrazam Konağında İftar Davetleri.....	98
Şeyhülislam Konağında İftar Davetleri.....	99
Ekâbir Konaklarında İftar Davetleri.....	99
Kule İftarı.....	100
Diş Kirası	102
Sahurlar.....	104

IV. BÖLÜM

RAMAZAN BAYRAMLARI VE BAYRAMA ÖZEL GELENEKLER

Kadir Gecesi	109
Kadir Alayı	111
Bayram Hazırlıkları, Bayram Gününün Tespiti ve Arife Günü.....	113

Bayram Hazırlıkları.....	113
Arife Günü.....	115
Bayram Günü'nün Tespiti	116
Bayram Sabahı ve Bayramlaşma Merasimi.....	118
Ramazan Bayramı.....	118
Bayramlarda Top Atışı	121
Bayramlaşma Merasimi	122
Bayram Alayı.....	126
Bayram Sofraları.....	127
Bayram Eğlenceleri.....	127
SONUÇ.....	131
KAYNAKÇA.....	133

ÖNSÖZ

Ramazan ayının toplumun her kesimine hitap eden bir özelliğinin olması, İslam dünyasında bu aya özgü özel bir hayat biçiminin doğmasına sebep olmuştur. Senede bir kez gelen bu mübarek ay, Müslümanlar tarafından sevinç ve hasretle beklenir; Ramazan yaklaşınca herkes tatlı bir telaşa kapılır ve bu kıymetli zaman dilimini en güzel şekilde geçirmek için hazırlıklara girişirdi.

Ramazanın yaklaşmasıyla birlikte Osmanlı toplumu içinde buldukları maddi ve manevi duruma göre Ramazan için hazırlanır, akabinde iftar yemekleri ve ziyafetler verilir, ihtiyaç sahiplerine sadakalar dağıtırdı. Durumu uygun kişiler gerek ihtiyaç sahiplerine gerekse İstanbul kibarlarına iftar sofraları kurar ve ikramda bulunurlardı. Konakların mutfakları iftar vakitlerinde herkese açık olur, ihtiyacı olanlar buralarda orucunu açabilirlerdi.

Ramazan ayı yüzyıllar geçse de öneminden hiçbir şey kaybetmemiş, gerek dinî gerekse sosyal hayata kattığı birçok uygulamayla sosyal hayata renk katmıştır.

Elinizdeki bu çalışmada Osmanlılarda Ramazanın yeri ve Ramazana özel uygulamalar, faaliyetler ve âdetler araştırılmıştır.